

สรุปผลการดำเนินการโครงการ “การขับเคลื่อนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน Community Based Treatment and Rehabilitation (CBTx) ชุมชนล้อมรั้ว ” ปี ๒๕๖๘

การปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

หน่วยงาน : สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองปัตตานี อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

๑. ความสำคัญและความเป็นมา

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบนโยบายและแผนระดับชาติ ว่าด้วยการป้องกันปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๖๖ ที่เป็นไป ตามมาตรา ๓ แห่งประมวลกฎหมายยาเสพติด โดยนโยบายและแผนระดับชาติดังกล่าวกำหนดนโยบายและ แผนด้านการบำบัดรักษา ยาเสพติดเป็นหนึ่งในทกนโยบายและแผนหลัก กำหนดให้บริหารจัดการผู้เสพยาตาม กรอบแนวคิดของประมวลกฎหมายยาเสพติด มองผู้เสพยาเป็นปัญหาในมิติด้านสุขภาพ สาธารณสุข เกี่ยวพันกับ เศรษฐกิจและสังคมมากกว่าเพียงปัญหาในเชิง อาชญากรรม มุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนตาม แนวทาง Community Based Treatment and Rehabilitation (CBTx) โดยการใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ใน การดูแลช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดให้ได้รับการดูแลอย่างไม่ เลือกปฏิบัติ มุ่งเน้นการฟื้นฟูทกมนุษย์ มุ่งลด ผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนและสังคม รวมทั้งการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้โอกาสผู้เสพยาเสพติด สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข

ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ กระทรวงสาธารณสุขได้ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนแนวทางการ บำบัดรักษาและ ฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เมื่อวันที่ ๒๔ - ๒๕ มกราคม ๒๕๖๗ โดย รัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขเป็นประธาน ซึ่งมีภาคีเครือข่าย ๕ เสือ (กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข และกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น) เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์การทำงานด้านยาเสพติดอัน นำไปสู่การวางแผนเพื่อพัฒนารูปแบบการ ดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดโดยชุมชนมีส่วนร่วม "CBTx ชุมชนล้อมรั้ว" ให้ เกิดผล เป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริง โดยผู้เข้าประชุมจาก ๓๑ จังหวัด ๒๐๐ อำเภอ ทั่วทุก ภูมิภาคของประเทศ ซึ่งเป็น การส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวทาง CBTx โดยการใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง อย่าง ก้าว กระโดดให้ทันต่อขนาดของปัญหา โดยเห็นควรสนับสนุนให้มีกลไกระดับอำเภอโดยร่วมบูรณาการการ ดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) โดยกระทรวงมีความมุ่งหวังเพื่อให้ แต่ละอำเภอ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน CBTx ชุมชนล้อมรั้วอย่างเป็นรูปธรรม คือ (๑) การจัดทำบันทึก ความ ร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ภาคีเครือข่ายในการส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนให้เกิด "CBTx ชุมชนล้อม รังค์" ตามบทบาทหน้าที่ (๒) มีการสื่อสาร นโยบายการสนับสนุนขับเคลื่อน "CBTx ชุมชนล้อมรั้ว" ให้เป็น นโยบาย สำคัญในการปลุกชุมชนให้เข้มแข็งเพื่อแก้ไข ปัญหายาเสพติดในพื้นที่ (๓) สนับสนุนให้คณะกรรมการ พัฒนา คุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) จัดทำแผนปฏิบัติการใน การขับเคลื่อน "CBTx ชุมชนล้อมรั้ว"ให้เกิดขึ้นได้ จริงในพื้นที่ชุมชนที่รับผิดชอบ (๔) สนับสนุนการพัฒนาบุคลากรใน สังเกตให้มีความรู้ความเข้าใจ ในการ ดำเนินงาน "CBTx ชุมชนล้อมรั้ว"

ปีงบประมาณ ๒๕๖๘ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ได้มอบนโยบายให้ทุกอำเภอมีการ ขับเคลื่อน CBTx เป็นประเด็นดำเนินการของ พชอ. ของปีงบประมาณ ๒๕๖๘ พร้อมทั้งมุ่งเน้นให้ทุกอำเภอ ได้ ดำเนินการ CBTx ให้เป็น รูปธรรมตามบริบทปัญหาของอำเภอ และรายงานผลชุมชนหรือตำบลที่ ดำเนินการ CBTx อย่างเป็นรูปธรรมหรือเป็น ต้นแบบ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุขได้รับสนับสนุน งบประมาณ จากกองทุนป้องกัน ปราบปรามและแก้ไข ปัญหายาเสพติด เพื่อใช้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) การ ประชุมที่มบูรณา การและประชาคมหมู่บ้าน (๒) การจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เชิงบวก CBTx (๓) การพัฒนาหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผู้ดูแลช่วยเหลือ (๔) การ ช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหายาเสพติดด้านการ สร้างอาชีพและทักษะต่างๆ ให้ห่างไกลยาเสพติดไม่กลับไปเสพยา (๕) การ ติดตาม ประเมินผล การให้ คำปรึกษาหลังจากพ้นระยะการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนประกอบกับอำเภอเมือง ปัตตานี มีสภาพปัญหาด้านยาเสพติดในพื้นที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจาก การเข้าถึงของยาเสพติดในปัจจุบันมีการเข้าถึง ได้ง่าย อีกทั้งในพื้นที่อำเภอเมืองปัตตานีเป็นแหล่งพื้นที่อำนวยการ ความสะดวกทั้งหลาย ๆ ด้าน ทั้งนี้มีเขตพื้นที่ติดต่อหลาย ตำบลมีเส้นทางจำนวนมากที่ทำให้กลุ่มผู้เสพยาเสพติดและกลุ่มผู้ค้ายาเสพติดมักมีการลักลอบซื้อขายยาเสพติด อีกทั้ง สถานบริการในรูปแบบสถานบันเทิงใน พื้นที่อำเภอเมืองปัตตานี มีการเปิดให้บริการเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นอีกปัจจัยในการ เข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย เพื่อเป็นการมุ่งเน้นส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนตามแนวทาง Community Based Treatment and Rehabilitation (CBTx) โดยการใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการดูแลช่วยเหลือผู้เสพยาเสพติดให้ได้รับการดูแล อย่างไม่ เลือกลปฏิบัติ มุ่งเน้นการฟื้นฟูทรมนุษย์ มุ่งลดผลกระทบต่อสุขภาพชุมชนและสังคม รวมทั้งการ ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ ชีวิตให้โอกาสผู้เสพยาเสพติดสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข โดยอาศัย กลไกการดำเนินงานระดับอำเภอที่จะ ร่วมกันบูรณาการดำเนินงานภายใต้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต ระดับอำเภอเมืองปัตตานี สำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองปัตตานี จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องจัดทำโครงการ ขับเคลื่อนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมี ส่วนร่วมของชุมชน: CBTx “ชุมชนล้อมรั้ว” อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ปี ๒๕๖๘ นี้ ขึ้น โดยได้รับงบประมาณ ดำเนินการโดยใช้งบประมาณที่ได้รับ การสนับสนุนจาก กองทุนป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติด ของ สำนักงาน ป.ป.ส. (ที่จ่ายผ่าน สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดปัตตานี) รวมทั้งสิ้น จำนวนเงิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท (หนึ่งแสนบาทถ้วน) อำเภอเมืองปัตตานี ได้ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย ๗ ตำบล คือตำบลบาราเฮาะ ตำบลกะมียอ ตำบลบานา ตำบล ตะลุโบะ ตำบลปยุต ตำบลรูสะมิแลและตำบลปะกาฮะรัง โดยมีระยะเวลาดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๗ ถึงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๘

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอเมืองปัตตานี ที่มีการ ขับเคลื่อน “CBTx ชุมชนล้อมรั้ว” สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมครอบคลุมทุก ตำบล
- ๒.๒ เพื่อสรุปผลการดำเนินงานของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) อำเภอเมืองปัตตานี ที่มี กระบวนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน “CBTx ชุมชน ล้อมรั้ว” อย่างเป็นรูปธรรม ครอบคลุมทุกตำบลเป้าหมาย (อำเภอละ ๒ ตำบล)
- ๒.๓ เพื่อสรุปการปฏิบัติที่ดี(Best Practice) เรื่อง: การขับเคลื่อนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยา เสดติโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน Community Based Treatment and Rehabilitation Rehabilitation (CBTx) “ชุมชนล้อมรั้ว” อำเภอ เมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

๓. หลักการและแนวคิด

การดำเนินโครงการขับเคลื่อนการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน Community Based Treatment and Rehabilitation Rehabilitation (CBTx) “ชุมชนล้อมรั้ว” อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ การดำเนินงานใช้ ๓ มาตรการหลัก และกิจกรรมดำเนินการโดยใช้ ๕ กิจกรรมสำคัญ ดังนี้

๓.๑ การดำเนินงานใช้ ๓ มาตรการหลัก คือ

(๑) มาตรการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านยาเสพติดระหว่างหน่วยงานภาคีเครือข่ายทุกภาค ส่วนในระดับจังหวัด และระดับอำเภอด้วยกลไก พขอ.

(๒) มาตรการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพบุคลากรในด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน “CBTx ชุมชนล้อมรั้ว” ในหน่วยงานภาคีเครือข่ายระดับปฏิบัติการที่ระดับ ชุมชน

(๓) มาตรการกำกับ ติดตาม การดำเนินงานด้านการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ป่วยยาเสพติด โดย การมีส่วนร่วมของชุมชน “CBTx ชุมชนล้อมรั้ว” ๓.๒ กิจกรรมดำเนินการโดยใช้ ๕ กิจกรรมสำคัญ คือ

(๑) การประชุมที่มบูรณาการและประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล

(๒) การจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงบวก CBTx

(๓) การพัฒนาหน่วยงานภาคีเครือข่าย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผู้ดูแลช่วยเหลือ

(๔) การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเสพติดด้านการสร้างอาชีพและทักษะต่างๆ ให้ห่างไกล ยาเสพติดไม่กลับไปเสพซ้ำ

(๕) การติดตาม ประเมินผล การให้คำปรึกษาหลังจากพ้นระยะการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

๔. กระบวนการผลิตงานหรือขั้นตอนการดำเนินงาน (วิธีปฏิบัติที่ดี) ๔.๑ ตำบลตะลุโบะ ดำเนินงาน ๕ กิจกรรมสำคัญ ดังนี้ กิจกรรมที่ ๑ การประชุมที่มบูรณาการและประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล

๑.๑ จัดประชุมคณะทำงาน/ภาคีเครือข่ายเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรูปแบบการดำเนินงาน

๑.๒ เวทีสร้างการรับรู้และจัดทำข้อตกลงร่วมกันในชุมชนพร้อมประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เกี่ยวกับ CBTx ชุมชนล้อมรั้ว

๑.๓ ลงเยี่ยมประเมินสัมพันธภาพระดับครอบครัวและเสริมพลังใจผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัว

กิจกรรมที่ ๒ การจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงบวก “CBTx ชุมชนล้อมรั้ว”

ประชาสัมพันธ์การป้องกันยาเสพติดโดยผ่านกระบวนการของชุมชนมีส่วนร่วม เช่น เดินรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ การจัดพื้นที่ให้ความรู้โทษของยาเสพติดและศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลือภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนตลอดจนพัฒนาทีมแกนนำในการให้คำปรึกษาและให้ความรู้ผ่านกลไกสภาเด็กและ เยาวชนในพื้นที่

กิจกรรมที่ ๓ การพัฒนาหน่วยงานภาคีเครือข่าย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผู้ดูแลช่วยเหลือ

๓.๑ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด “ปิดตาเปิดใจ”

การใช้กระบวนการทางศาสนบำบัด โดยที่มหาวิทยาลัยให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้ง กลุ่มเสี่ยงและผู้ปกครองในการระบายความรู้สึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนการแลกเปลี่ยนแนวความคิด ระหว่างกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเสี่ยงและผู้ปกครองทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ทางออกและแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวที่แท้จริงส่งผลให้เกิดความยั่งยืนและมีทัศนคติที่ดีภายในครอบครัว

๓.๒ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิเสธที่ถูกต้องคืนคนดีสู่สังคม “สังคมโอบกอด”

การใช้กระบวนการทางศาสนบำบัด โดยที่มหาวิทยาลัยให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้ง กลุ่มเสี่ยงและผู้ปกครองของกลุ่มในการดูแลเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ภายในครอบครัว หาทางออก ของปัญหาที่แท้จริงตลอดจนพัฒนากระบวนการคิด การพัฒนาความสัมพันธ์และหาทางออกร่วมกันทั้งภายใน ครอบครัวตลอดจนสังคมและชุมชน โดยยึดหลักคำสอนของศาสนาเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง ถาวรและสังคมให้การยอมรับ

กิจกรรมที่ ๔ การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการสร้างอาชีพและทักษะต่าง ๆ ให้ ห่างไกล ยาเสพติดไม่กลับไปเสพยา

๔.๑ อบรมให้ความรู้แนะนำการส่งเสริมการศึกษาต่อ

แนะนำความต้องการที่จะศึกษาต่อในระบบหรือนอกระบบ โดยผ่านทีมวิทยากรบรรยายให้ ความรู้เพื่อเกิดการตัดสินใจ

๔.๒ อบรมให้ความรู้แนะนำการฝึกอาชีพระยะสั้น แนะนำความต้องการฝึกอาชีพในระยะสั้นตามความถนัดของตนเอง โดยผ่านทีมวิทยากร บรรยายและตัดสินใจในการเลือกและประสานต่อสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในการฝึกอาชีพที่สนใจ

กิจกรรมที่ ๕ การติดตาม ประเมินผล การให้คำปรึกษาหลังจากพ้นระยะการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
ภาคีเครือข่ายในชุมชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ติดตามและการประเมินผล การให้ คำปรึกษาหลังจากพ้นระยะการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้กลุ่มเสี่ยงสามารถกลับมาใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

๔.๒ ตำบลบาราเฮาะ ดำเนินงาน ๕ กิจกรรมสำคัญ ดังนี้ กิจกรรมที่ ๑ การประชุมทีมบูรณาการและประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล

๑.๑ จัดประชุมคณะทำงาน/ภาคีเครือข่ายเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และรูปแบบการดำเนินงาน

๑.๒ เวทีสร้างการรับรู้และจัดทำข้อตกลงร่วมกันในชุมชนพร้อมประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เกี่ยวกับ CBTx ชุมชน ล้อมรั้ว

๑.๓ ลงเยี่ยมประเมินสัมพันธภาพระดับครอบครัวและเสริมพลังใจผู้เกี่ยวข้องภายในครอบครัว

กิจกรรมที่ ๒ การจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงบวก “CBTx ชุมชนล้อมรั้ว”

ประชาสัมพันธ์การป้องกันยาเสพติดโดยผ่านกระบวนการของชุมชนมีส่วนร่วม เช่น เดินรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ การจัดพื้นที่ให้ความรู้โทษของยาเสพติดและศูนย์ประสานงานให้ความช่วยเหลือภายใต้การมีส่วนร่วมของชุมชนตลอดจนพัฒนาทีมแกนนำในการให้คำปรึกษาและให้ความรู้ผ่านกลไกสภาเด็กและเยาวชนในพื้นที่

กิจกรรมที่ ๓ การพัฒนาหน่วยงานภาคีเครือข่าย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผู้ดูแลช่วยเหลือ

๓.๑ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด “ปิดตาเปิดใจ”

การใช้กระบวนการทางศาสนบำบัด โดยทีมวิทยากรให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้ง กลุ่มเสี่ยงและผู้ปกครองในการระบายความรู้สึกถึงปัญหาที่เกิดขึ้นตลอดจนการแลกเปลี่ยนแนวความคิด ระหว่างกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเสี่ยงและผู้ปกครองทั้งสองฝ่าย เพื่อให้ทางออกและแนวทางการแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวที่แท้จริงส่งผลให้เกิดความยั่งยืนและมีทัศนคติที่ดีภายในครอบครัว

๓.๒ อบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิเสธที่ถูกต้องคืนคนดีสู่สังคม “สังคมโอบกอด”

การใช้กระบวนการทางศาสนบำบัด โดยทีมวิทยากรให้ความรู้แก่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้ง กลุ่มเสี่ยงและผู้ปกครองของกลุ่มในการดูแลเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อสานสัมพันธ์ภายในครอบครัว หาทางออก ของปัญหาที่แท้จริงตลอดจนพัฒนากระบวนการคิด การพัฒนาความสัมพันธ์และหาทางออกร่วมกันทั้งภายใน ครอบครัวตลอดจนสังคมและชุมชน โดยยึดหลักคำสอนของศาสนาเป็นที่ตั้ง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่าง ถาวรและสังคมให้การยอมรับ

กิจกรรมที่ ๔ การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการสร้างอาชีพและทักษะต่าง ๆ ให้ ห่างไกล ยาเสพติดไม่กลับไปเสพยา

๔.๑ อบรมให้ความรู้แนะนำการส่งเสริมการศึกษาต่อ

แนะนำความต้องการที่จะศึกษาต่อในระบบหรือนอกระบบ โดยผ่านทีมวิทยากรบรรยายให้ ความรู้เพื่อเกิดการตัดสินใจ

๔.๒ อบรมให้ความรู้แนะนำการฝึกอาชีพระยะสั้น แนะนำความต้องการฝึกอาชีพในระยะสั้นตามความถนัดของตนเอง โดยผ่านทีมวิทยากร บรรยายและตัดสินใจในการเลือกและประสานต่อสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานในการฝึกอาชีพที่สนใจ

กิจกรรมที่ ๕ การติดตาม ประเมินผล การให้คำปรึกษาหลังจากพ้นระยะการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน
ภาคีเครือข่ายในชุมชนทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม ติดตามและการประเมินผล การให้ คำปรึกษาหลังจาก
พ้นระยะการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อให้กลุ่มเสี่ยงสามารถกลับมาใช้ ชีวิตได้อย่างปกติสุข

๕. ผลการดำเนินงาน ผลสัมฤทธิ์และ ประโยชน์ที่ได้รับ

๕.๑ ผลการดำเนินงานกิจกรรมที่ ๑ การประชุมทีมบูรณาการและประชาคมหมู่บ้าน/ตำบล

ผลการดำเนินงาน จัดประชุมผู้นำชุมชนและภาคีเครือข่าย โดยมีการจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการ ขับเคลื่อนการ
บำบัดรักษาผู้เสพยาเสพติดและเกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลปัญหาเสพยาเสพติดในพื้นที่และแนว ทางแก้ไขร่วมกัน

ผลสัมฤทธิ์ ผู้นำชุมชนเข้าใจแนวทางการดำเนินงานของ “CBTx ชุมชนลือมรัักษ์” โดยมีการกำหนด มาตรการร่วมกัน
ระหว่างชุมชนและภาคีเครือข่ายและเพิ่มความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนในการป้องกันและ ช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงและผู้เสพ
ยาเสพติด

ประโยชน์ที่ได้รับ ชุมชนมีบทบาทในการร่วมวางแผนและดำเนินการแก้ไขปัญหายาเสพติดผู้นำ ชุมชนมีความรู้และสามารถ
ช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๒ ผลการดำเนินงานกิจกรรมที่ ๒ การจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงบวก “CBTx ชุมชนลือมรัักษ์”

ผลการดำเนินงาน มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติดผ่านป้ายไว้นิล โปสเตอร์ และ สื่อต่าง ๆ การจัด
กิจกรรมให้ความรู้แก่ประชาชนกลุ่มเสี่ยงและใช้ช่องทางการสื่อสารของชุมชน เช่น เสียงตาม สายและสื่อสังคมออนไลน์ใน
การรณรงค์

ผลสัมฤทธิ์ ประชาชนมีความเข้าใจเกี่ยวกับอันตรายของยาเสพติดมากขึ้นรวมถึงผู้ที่มีความเสี่ยง ได้รับการกระตุ้นให้เข้าสู่
กระบวนการบำบัดฟื้นฟูและทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักและร่วมมือกันในการ ป้องกันปัญหายาเสพติด

ประโยชน์ที่ได้รับ ลดอัตราการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่รวมถึงเพิ่มจำนวนผู้สมัครใจเข้ารับ การบำบัดฟื้นฟูและ
ส่งเสริมให้เกิดสังคมที่ปลอดภัยและปราศจากยาเสพติด

๕.๓ ผลการดำเนินงานกิจกรรมที่ ๓ การพัฒนาหน่วยงานภาคีเครือข่าย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผู้ดูแล ช่วยเหลือ

ผลการดำเนินงาน จัดกิจกรรม "เปิดตาเปิดใจ" และ "คืนคนดีสู่สังคม" ให้กับประชาชนกลุ่มเสี่ยงและ ครอบครัวโดยมีการ
ถอดบทเรียนและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เกี่ยวกับการบำบัดและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดทั้งนี้ หน่วยงานภาคีเครือข่ายได้รับการ
พัฒนาและมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือผู้ป่วยยาเสพติด

ผลสัมฤทธิ์ ครอบครัวมีความเข้าใจและสามารถสนับสนุนผู้ที่ผ่านการบำบัดได้อย่างเหมาะสม โดยมี ภาคีเครือข่ายมีความ
พร้อมในการให้ความช่วยเหลือและดำเนินงานด้านการฟื้นฟู เพื่อลดอัตราการติดยาและ เพิ่มการยอมรับของสังคมต่อผู้ผ่าน
การบำบัดยาเสพติด

ประโยชน์ที่ได้รับ ผู้ที่ผ่านการบำบัดมีโอกาสในการกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติ โดนมีครอบครัวและ ชุมชนสามารถเป็นแรง
สนับสนุนที่สำคัญในการป้องกันการกลับไปเสพยาซ้ำทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีระหว่าง ชุมชนและหน่วยงานภาครัฐในการ
แก้ไขปัญหายาเสพติด

๕.๔ ผลการดำเนินงานกิจกรรมที่ ๔ การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการสร้างอาชีพ และทักษะ ต่างๆ ให้
ห่างไกลยาเสพติดไม่กลับไปเสพยาซ้ำ

ผลการดำเนินงาน จัดอบรมส่งเสริมการศึกษาต่อและฝึกอาชีพระยะสั้นให้กับผู้มีความเสี่ยงเพื่อ สนับสนุนให้ผู้ที่ผ่านการ
บำบัดได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพที่มั่นคงและให้คำแนะนำเกี่ยวกับช่องทาง การศึกษาต่อและโอกาสในการพัฒนา
ทักษะอาชีพ

ผลสัมฤทธิ์ ผู้ผ่านการบำบัดมีทักษะในการประกอบอาชีพ และสามารถสร้างรายได้อย่างสุจริต ทั้งนี้ เพื่อลดปัจจัยเสี่ยงที่
อาจนำไปสู่การกลับไปเสพยาเสพติดซ้ำและเพิ่มโอกาสในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและ เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนอย่าง
สมบูรณ์

ประโยชน์ที่ได้รับ ลดอัตราการกลับไปเสพซ้ำของผู้ที่ผ่านการบำบัด ส่งเสริมให้ผู้มีความเสี่ยงสามารถ พึ่งพาตนเองได้เพิ่ม ศักยภาพด้านแรงงานและการประกอบอาชีพของประชาชนในพื้นที่

๕.๕ ผลการดำเนินงานกิจกรรมที่ ๕ การติดตาม ประเมินผล การให้คำปรึกษาหลังจากพ้นระยะ การบำบัด พ้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการดำเนินงาน มีการติดตามและให้คำปรึกษาแก่ผู้ที่ผ่านการบำบัดโดยผู้นำชุมชน โดยการจัดทำ แผนการติดตามผล เป็นระยะ ๆ เพื่อลดความเสี่ยงในการกลับไปเสพซ้ำและมีการบูรณาการกับภาคีเครือข่าย ในการช่วยเหลือและสนับสนุนผู้ที่พ้นจากกระบวนการบำบัด

ผลสัมฤทธิ์ ผู้ที่ผ่านการบำบัดได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องจากชุมชน ลดอัตราการกลับไปใช้ยาเสพติด ซ้ำและเกิดเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพในการติดตามและช่วยเหลือผู้ที่พ้นจากกระบวนการบำบัด

ประโยชน์ที่ได้รับ สร้างระบบสนับสนุนที่แข็งแกร่งสำหรับผู้ผ่านการบำบัด เพิ่มโอกาสให้ผู้ที่เคยมี ประวัติใช้ยาเสพติด สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติและส่งเสริมให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหา ยาเสพติดอย่างยั่งยืน

๖. ปัจจัยความสำเร็จ

๖.๑ การมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่าย การดำเนินโครงการได้รับความร่วมมือจากทุกภาค ส่วน ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ ผู้นำชุมชน และภาคประชาสังคม การประชุมที่มบูรณาการและประชาคมหมู่บ้าน ช่วยให้ทุกภาคส่วนเข้าใจบทบาท ของตนเอง และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา

๖.๒ การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โครงการได้รับงบประมาณจาก ป.ป.ส. และสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดปัตตานี ซึ่งช่วยให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสนับสนุน นโยบายจากกระทรวงสาธารณสุขและ การบูรณาการกับคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างเป็นระบบ

๖.๓ การใช้แนวทาง CBTx (Community-Based Treatment & Rehabilitation) การใช้ชุมชนเป็น ศูนย์กลางของการ บำบัดฟื้นฟู ช่วยให้ผู้ใช้ยาเสพติดได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง กิจกรรมที่มุ่งเน้น การคืนคนดีสู่สังคมและการ สร้างอาชีพช่วยให้ผู้ที่ผ่านการบำบัดสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติ

๖.๔ การสื่อสารและการรณรงค์ที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ เช่น ป้ายไวเนลและ การรณรงค์ผ่านเสียงตามสาย ทำให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายของยาเสพติดการรณรงค์ในรูปแบบที่ เข้าถึงง่าย ช่วยให้ กลุ่มเป้าหมายเข้าใจแนวทางการบำบัดฟื้นฟู และเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในชุมชน

๖.๕ การติดตามและให้คำปรึกษาหลังบำบัด การมีระบบติดตามผลหลังการบำบัดช่วยลดโอกาสที่ผู้ ผ่านการบำบัดจะ กลับไปเสพซ้ำ การมีผู้นำชุมชนคอยให้คำแนะนำและช่วยเหลือในระยะยาว ช่วยสร้าง แรงจูงใจให้ผู้ผ่านการบำบัดสามารถ ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติ

๗. บทเรียนที่ได้รับ

๗.๑ ความท้าทายในการสร้างความร่วมมือกับชุมชน บางพื้นที่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับแนว ทางการบำบัดฟื้นฟูโดยใช้ ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ทำให้ต้องมีการสร้างการรับรู้และเปลี่ยนทัศนคติของประชาชน ผู้นำชุมชนบางส่วนยังขาดความมั่นใจ ในการดำเนินงาน ทำให้ต้องมีการฝึกอบรมเพิ่มเติม

๗.๒ ความจำเป็นในการติดตามอย่างต่อเนื่อง การติดตามและให้คำปรึกษาหลังการบำบัดเป็นส่วน สำคัญที่ช่วยป้องกันการ กลับไปเสพซ้ำแต่ยังมีข้อจำกัดด้านบุคลากรและทรัพยากรในการติดตาม กลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง

๗.๓ การเลือกใช้กิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน กิจกรรมบางอย่าง เช่น การฝึกอาชีพและ การให้การศึกษา จำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละชุมชน เพราะบางพื้นที่อาจต้องการแนวทางที่ แตกต่างกัน

๗.๔ ความท้าทายในการลดอคติและการตีตราผู้เสพยาเสพติด การทำกิจกรรมคืนคนดีสู่สังคมจะช่วย สร้างความเข้าใจ ให้กับชุมชน แต่ยังคงพบว่ามีบางส่วนของสังคมที่ยังมีอคติทำให้ผู้ผ่านการบำบัดอาจมีปัญหาใน การกลับเข้าสู่ชีวิตปกติ

๗.๕ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ งบประมาณที่ได้รับอาจไม่ครอบคลุมกิจกรรมในระยะยาว ทำให้ต้องมี การวางแผนและหา แหล่งงบประมาณเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถดำเนินงานได้ต่อเนื่อง

๘. ภาคผนวก

๘.๑ ภาพประกอบการดำเนินงานตามขั้นตอนของตำบลตะลุโบะ ดังนี้

(๑) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๑ การประชุมทีมบูรณาการและประชาคม หมู่บ้าน/ตำบล

(๒) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๒ การจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงบวก “CBTx ชุมชนล้อมรักรักษ์”

(๓) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๓ การพัฒนาหน่วยงานภาคีเครือข่าย แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ผู้ดูแลช่วยเหลือ

(๔) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๔ การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้าน การสร้าง อาชีพและทักษะต่างๆ ให้ห่างไกลยาเสพติดไม่กลับไปเสพซ้ำ

(๕) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๕ การติดตาม ประเมินผล การให้คำปรึกษา หลังจากพ้น ระยะเวลาบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

๘.๒ ภาพประกอบการดำเนินงานตามขั้นตอนของตำบลบาราเฮาะ ดังนี้

(๑) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๑ การประชุมที่มบรูณาการและประชาคม หมู่บ้าน/ตำบล

(๒) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๒ การจัดกิจกรรมรณรงค์ประชาสัมพันธ์เชิงบวก “CBTx ชุมชนล้อมรั้ว”

(๓) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๓ การพัฒนาหน่วยงานภาคีเครือข่ายแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ผู้ดูแลช่วยเหลือ

(๔) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๔ การช่วยเหลือและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้าน การสร้าง อาชีพและทักษะต่างๆ ให้ห่างไกลยาเสพติดไม่กลับไปเสพซ้ำ

(๕) ภาพประกอบการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ ๕ การติดตาม ประเมินผล การให้คำปรึกษา หลังจากพ้น ระยะการบำบัดฟื้นฟูโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน

